

Затверджую

Голова Приймальної комісії

Ректор

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ

25.04.2024р
дата

ПРОГРАМА
вступного іспиту із спеціальності

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Прикладна біологія»

за спеціальністю 091 Біологія та біохімія

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю
091 Біологія та біохімія

Протокол № 1 від 25 березня 2024 р.

Голова НМК

Олександр ГАЛКІН

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ.....	3
II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ВИПРОБУВАННЯ.....	4
III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ.....	14
IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	18
V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ	19

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності *091 Біологія та біохімія* проводиться для вступників, які мають ступінь магістра¹.

Освітня програма «Прикладна біологія» має на меті підготовку професіонала здатного вирішувати комплексні проблеми в галузі прикладної біології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та формулювання нових компетентностей щодо принципів модифікації природних та створення штучних біологічних систем, а також регуляторних механізмів у біологічних системах та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність. Освітня програма відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського. Проведення вступного випробування має виявити рівень підготовки вступника з обраної для вступу спеціальності.

Питання вступного екзамену відносяться до п'яти розділів біології:

1. Біохімія.
2. Біологія клітини.
3. Мікробіологія та вірусологія.
4. Біофізика.
5. Генетика.

Завдання вступного випробування складається з 50-ти тестових питань, які охоплюють згадані вище розділи біології. Для проходження тестування вступнику надається 30 хв.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників освітньої програми «Прикладна біологія» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>.

---

¹ Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра.

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ

1. БІОХІМІЯ

Білки

Будова амінокислот. Стереоізомерія. Класифікація амінокислот на основі хімічної будови R-груп та їх полярності. Кислотно-основні властивості амінокислот. Біологічні функції білків. Класифікація білків. Методи виділення та очистки білків. Фізико-хімічні властивості білків. Структурна організація молекул білку: первинна, вторинна, третинна та четвертинна структури. Методи визначення амінокислотної послідовності в білках. Характеристика фібрилярних білків. Кератини, колаген, еластин. Загальна характеристика глобулярних білків. Гемоглобін.

Ферменти

Класифікація і номенклатура ферментів. Хімічна природа ферментів. Будова молекул ферментів. Механізм ферментативного каталізу. Кінетика ферментативних реакцій. Рівняння Л.Міхаеліса – М.Ментен, Г.Лайнуївера – Д.Берка, фізичний зміст константи Міхаеліса. Активність ферментів та фактори, що її визначають. Активування і інгібування ферментів. Інгібітори: оборотні і необоротні. Типи інгібування ферментів: конкурентне, неконкурентне та ретроінгібування. Регуляція активності ферментів.

Вітаміни

Класифікація вітамінів. Жиророзчинні вітаміни: груп А, Е, К, D їх біологічна роль, будова. Водорозчинні вітаміни: РР, Р, С, Н та групи В, їх біологічна роль, будова.

Нуклеїнові кислоти

Пуринові та піримідинові азотисті основи. Біологічна функція ДНК. Будова ДНК: первинна, вторинна та третинна структури. Фізико-хімічні властивості ДНК. ДНК вірусів. ДНК бактерій. Порівняння ДНК прокаріотів та еукаріотів. Біосинтез пуринів. Біосинтез піримідинів. Біосинтез дезоксирибонуклеотидів. Регуляція біосинтезу нуклеотидів. Ферменти

реплікації. Механізм реплікації ДНК в бактеріях та еукаріотичних клітинах. Структура і властивості РНК-полімерази. Механізм транскрипції: зв'язування ферменту з матрицею, ініціація та елонгація, термінація та вивільнення ферменту, дозрівання РНК-транскриптів.

Метаболізм білків

Загальні шляхи обміну амінокислот: трансамінування, дезамінування, реакції декарбоксілювання. Кінцеві продукти азотистого обміну. Біосинтез сечовини. Активація амінокислот і утворення аміноацил-tРНК. Структура та функції рибосом. Механізм трансляції: ініціація трансляції, елонгація поліпептидного ланцюга, термінація трансляції.

Вуглеводи

Біологічна роль вуглеводів. Будова та класифікація вуглеводів. Стереοізомерія та таутомерія моносахаридів. Окремі представники моно-, оліго- та полісахаридів. Хімічні властивості вуглеводів: реакції полуацетального гідроксила, гідроксильних груп, окиснення та відновлення. Метаболізм перетворення вуглеводів. Анаеробне перетворення вуглеводів. Спиртове бродіння. Аеробне перетворення вуглеводів. Цикл три- і дикарбонових кислот (цикл Кребса). Апотомічний (пентозний) цикл окиснення вуглеводів. Біосинтез вуглеводів. Глюконеогенез. Утворення вуглеводів в процесах фотосинтезу.

Ліпіди

Вищі жирні кислоти. Нейтральні ліпіди: тріацилгліцероли, етери холестеролу, гліколіпіди. Фосфоліпіди. Сфінголіпіди

Активація жирних кислот. Окиснення жирних кислот. Енергетичний баланс окиснення жирних кислот. Біосинтез насичених та ненасичених жирних кислот. Метаболізм фосфоліпідів. Біосинтез холестеролу. Регуляція метаболізму ліпідів. Склад і будова біологічних мембран. Функції біологічних мембран. Асиметрія мембран.

Біоенергетика

Тканинне дихання і біологічне окиснення. Окисне фосфорилування і дихальний контроль. Фотосинтез в еукаріотичних клітинах. Фотосистеми хлоропластів. Фотосинтез у прокаріотів.

Гормони

Загальна характеристика гормонів. Класифікація та біологічна дія гормонів. Гормони тварин і людини. Механізми дії гормонів. Фітогормони.

2. БІЛОГІЯ КЛІТИНИ

Структура еукаріотичної клітини

Методи дослідження клітин. Методи, які використовують при мікроскопічному дослідженні. Структури, спільні для тваринної та рослинної клітини. Клітинна теорія. Клітинні мембрани, їх будова та функції. Транспорт через клітинні мембрани. Ядро, структура та функції. Ендоплазматичний ретикулум. Будова та функції гладенького та шорсткого ендоплазматичного ретикулуму. Апарат Гольджі. Мітохондрії – енергетичні депо клітини. Рибосоми – білоксинтезуючі органоїди. Лізосоми та пов'язані з ними явища автолізу та автофагії. Структури властиві рослинній клітині. Клітинні стінки, їх будова та функції. Вакуолі. Пластиди – фотосинтезуючі органоїди. Плазмодесми – живі зв'язки між клітинами.

Способи акумулювання енергії клітиною

Фотосинтез – автотрофний шлях одержання клітиною енергії. Біохімічні основи фотосинтезу. Світлові реакції фотосинтезу. Джерело кисню. Темнові реакції фотосинтезу. Клітинне дихання – гетеротрофний шлях одержання клітиною енергії. Загальні відомості про клітинне дихання. Гліколіз. Цикл лимонної кислоти (ЦТК). Участь мітохондрій у клітинному диханні. Поновлення H^+ резервуару. Ланцюг переносу електронів.

Розмноження клітин

Мітоз та поділ клітин. Клітинний поділ у прокаріотів, клітинний поділ у еукаріотів. Мітоз: центріолі та утворення веретена. Поділ цитоплазми

(цитокінез). Значення мітозу. Види нестатевого розмноження. Мейоз – основний процес статевого розмноження. Стадії мейозу. Хромосомна теорія спадковості. Статеве розмноження. Гемофодитизм. Партеногенез. Різноманітність життєвих циклів. Овогенез у тварин.

Процеси розвитку та загибелі клітини

Диференціювання клітин – процес направлених змін. Розвиток одноклітинної зиготи в багатоклітинний організм. Інтегрованість розвитку та диференціювання. Фактори, що впливають на диференціювання у багатоклітинних організмів. Генетичні механізми диференціювання клітин. Загибель клітин в процесі онтогенезу. Заміщення клітин.

Фізіологія росту та розвитку рослин

Поняття “ріст” та “розвиток”. Онтогенез рослинної клітини. Етапи онтогенезу: поділ, ріст розтягуванням, диференціація, старіння та відмирання. Тотипотентність клітин. Основні етапи росту клітини розтягом. Диференціація клітин. Типи росту рослин: апікальний, інтеркалярний та базальний. S-подібна крива росту. Регенерація у рослин – фізіологічна і травматична. Явище фотоперіодизму. Фітохром – пігмент «біологічний перемикач». Внутрішньоклітинні системи регуляції – метаболічна, мембранна та генетична. Міжклітинні системи регуляції – трофічна, гормональна та електрофізіологічна. Фітогормональний статус рослин. Фізіологічна дія фітогормонів стимуляторів росту – ауксину, гіберелінів, цитокінів. Фізіологічна дія інгібіторів росту – абсцизової кислоти, етилену. Синтетичні регулятори росту і розвитку рослин: ретарданти, гербіциди. Механізм дії фітогормонів.

3. МІКРОБІОЛОГІЯ ТА ВІРУСОЛОГІЯ

Основні структурні компоненти бактеріальної клітини

Істотні відмінності в організації двох типів клітин: еукаріотичної та прокаріотичної. Загальні властивості мікроорганізмів. Загальна характеристика прокаріотів. Різноманітність морфологічних форм, варіації розмірів, метаболічні особливості. Клітинна стінка грампозитивних та грамнегативних

бактерій. Основні функції клітинної стінки бактерій. Незвичайні клітинні стінки архебактерій. Мікроорганізми, які не мають клітинної стінки. Засоби видалення клітинної стінки у бактерій в лабораторних умовах. Капсули, слизові шари та чохли, їх хімічна будова та функції. Використання капсул у практиці народного господарства та медицині. Цитоплазматична мембрана, особливості її складу, структури та функції у бактерій. Особливості будови бактеріальної хромосоми. Реплікація ДНК і сегрегація нуклеоїдів при поділі клітин. Зв'язок нуклеоїда з цитоплазматичною мембраною та її похідними. Позахромосомні елементи (плазмід, транспозони та IS-фрагменти). Їх роль в генетичній різноманітності прокаріот. Придатки бактеріальної клітини, їх кількість і характер розміщення. Хімічний склад і їх структурна організація. Відмінні особливості будови джгутиків прокаріот. Механізм руху бактерій.

Розмноження та диференціювання бактерій

Поняття про клітинний цикл бактерій, типи вегетативного циклу-мономорфний, диморфний і поліморфний клітинні цикли. Способи розмноження бактеріальних клітин. Морфологічне диференціювання бактерій. Ендоспори та біохімія спороутворення. Роди бактерій, що утворюють ендоспори. Негативна та позитивна роль процесів спороутворення.

Харчові потреби мікроорганізмів та культивування мікроорганізмів

Поживні речовини, що використовуються як вихідні матеріали для біосинтезу та добування енергії. Фактори росту. Відносність поділу мікроорганізмів по типам харчування. Поділ фототрофних та хемотрофних бактерій в залежності від субстратів, які вони окислюють. Уявлення про літотрофність та органотрофність. Механізми надходження поживних речовин у бактеріальну клітину. Індивідуальний та популяційний ріст бактерій.

Метаболізм прокаріотичних клітин

Загальна характеристика енергетичного та конструктивного метаболізмів мікробної клітини. Перша та друга універсальні форми енергії у клітині. Характеристика центральних метаболічних процесів, які проходять за схемами: Ембдена-Мей'єргофа-Парнаса, Варбурга-Діккенса-Хореккера та

Ентнера-Дудорова. Бродіння як спосіб одержання енергії. Визначення поняття бродіння. Енергетична оцінка бродіння порівняно з диханням. Класифікація бродіння. Катаболічні схеми основних типів бродіння: гомо- і гетероферментативного молочнокислого бродіння, пропіоновокислого спиртового та маслянокислого бродіння. Види та механізм бактеріального фотосинтезу. Біохімічні механізми циклічного та нециклічного фотосинтезу. Поява другої фотосистеми та особливості фотосинтезу ціанобактерій. Особливості акумуляції світлової енергії галофільними бактеріями. Визначення природи процесів дихання. Аеробне дихання. Цикл трикарбонових кислот і особливості його функціонування у мікроорганізмів прокаріотичного типу. Будова ланцюга переносу електронів у бактерій. Механізм окисного фосфорилування. Неповне окислення. Відмінності процесу від бродіння та аеробного дихання. Енергетичний баланс. Визначення поняття анаеробного дихання. Типи анаеробного дихання. Особливості будови ланцюга переносу електронів у анаеробних та факультативних аеробних бактерій. Особливості енергетичного метаболізму літотрофних мікроорганізмів. Загальна характеристика групи літотрофів. Основні процеси їх конструктивного та енергетичного обмінів. Функціонування дихального ланцюга. Поширення літотрофів в природі. Конструктивний обмін фототрофів. Автотрофна фіксація вуглекислоти. Цикли Арнона та Кальвіна. Конструктивний обмін гетеротрофів. Загальні закономірності біосинтезу мікроорганізмами мономерних речовин – попередників біополімерів (амінокислот, пуринових та піримідинових основ). Особливості синтезу мікробною клітиною основних біополімерів – білка, нуклеїнових кислот, полісахаридів та пептидоглікану. Біосинтез ліпідів.

Взаємозв'язок конструктивних та енергетичних процес

Розповсюдження мікроорганізмів, їх участь в кругообігу у природі. Розповсюдження мікроорганізмів в біосфері. Поняття про екологічну нішу. Фактори, що впливають на якісний та кількісний склад мікроорганізмів. Мікроорганізми та біогенна міграція атомів. Поняття про обіг речовини в природі. Ареали бактерій. Бактеріальні ценози. Обіг азоту. Перетворення

вуглецьмістких речовин в природі. Біологічний цикл сполук сірки, фосфору та заліза.

Вплив факторів зовнішнього середовища на мікробну клітину

Дія фізичних, хімічних та біологічних факторів на мікробну клітин. Форми взаємодії мікроорганізмів в природі – симбіоз і його різновиди – коменсалізм, мутуалізм, метабіоз. Хижацтво та паразитизм. Пасивний та активний антагонізми.

Систематики прокариот, мета та принципи класифікації

Поняття про систематику прокариот. Типи і цілі класифікації. Труднощі створення філогенетичної системи, що відображує родинні зв'язки між різними групами прокариот та історію їх еволюційного розвитку. Правила та принципи класифікації. Міжнародний кодекс номенклатури бактерій. Визначник Берджи, загальна характеристика 4 основних категорій.

Біологія вірусів

Вірусологія як біологічна наука, об'єкти її вивчення, значення в становленні молекулярної біології. Досягнення вірусології в боротьбі з вірусними інфекціями. Визначення вірусів, сучасні уявлення про природу вірусів, основні концепції про їх еволюцію. Основні відмінності вірусів від клітинних організмів. Розміри вірусів, методи їх визначення. Особливості розмноження та культивування вірусів. Основні групи вірусів. Номенклатура і класифікація вірусів. Таксономічні ознаки представників найважливіших родин вірусів людини і тварин:

Хімічна природа вірусів. Морфологія та структура вірусів

Відмінності хімічного складу вірусів від хімічного складу клітинних організмів. Хімічний склад простих і складних вірусів. Природа вірусних білків. Типи вірусних нуклеїнових кислот. Ліпіди і вуглеводи складних вірусів. Типи організації и будови віріонів. Будова капсиду. Типи симетрії, що використовуються в організації капсиду. Віруси бактерій (бактеріофаги)

Механізм взаємодії вірусу і клітини

Продуктивна інфекція. Поняття про вірулентні віруси. Фази інфекційного процесу. Вірогенія /лізогенія і помірні віруси. Лізогенна конверсія. Множинна лізогенія. Онкогенні віруси та трансформація клітин. Абортівна інфекція та природа її розвитку. Механізми реплікації природних та неприродних форм ДНК та РНК вірусів. Особливості репродукції вірусів. Вихід вірусів та фагів із клітини. Генетичні і негенетичні взаємодії між вірусами. Цитопатичний механізм дії вірусів на клітину. Цитопатогенна реакція клітини на вірусну інфекцію. Захисна реакція клітини від вірусної інфекції. Природа інтерферонів і їх властивості. Шляхи передачі вірусів та профілактика вірусних інфекцій.

4. БІОФІЗИКА

Молекулярна біофізика

Вода в природі; її функції в життєдіяльності організмів. Структура води та її аномалії. Водневий зв'язок. Гідрофобні взаємодії. Електропровідність. Кислотно-основні буферні системи і розчини. Класифікація кислотно-основних буферних систем. Механізм буферної дії. Буферна ємність. Електрохімічні властивості розчинів. Коефіцієнт активності. Іонна сила розчинів. Роль електролітів у процесах життєдіяльності. Осмотична активність клітини. Гіпертонічні, гіпотонічні та ізотонічні розчини. Електродний та окисно-відновний потенціал. Фізико-хімічні методи в біотехнології: потенціометрія, амперометрія, полярографія. Визначення рН.

Біофізика клітинних процесів

Мембрани як універсальний компонент біологічних систем. Модельні мембранні системи. Особливості фазових переходів в мембранних системах. Вплив зовнішніх факторів на структурно - функціональні характеристики біомембран. Перенесення іонів через біомембрани і біоелектричні потенціали. Мембранний потенціал. Натрієвий насос.

Біофізика складних систем

Механізм біологічної дії електромагнітних полів. Дія іонізуючого випромінювання на живі організми. Дія на біологічні об'єкти випромінювання оптичного діапазону. Дія ультрафіолетового випромінювання. Дози іонізуючого випромінювання. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини. Кількісна оцінка радіопошкоджень. Застосування іонізуючого випромінювання в медицині. Дія електричного струму на організм. Біофізичні аспекти власних випромінювань організмів. Види електромагнітного і акустичного власного випромінювання людини. Електрофізіологія. Магнітографія. Інфрачервоне теплобачення. Біолюмінесценція.

5. ГЕНЕТИКА

Хромосомна теорія спадковості

Каріотип. Генетична роль мітозу і мейозу. Особливості спадкування при нерегулярних типах статевого розмноження. Стать та статеві ознаки. Типи хромосомного визначення статі. Успадкування ознак, зчеплених із статтю, залежних від статі та обмежених статтю. Нерозходження статевих хромосом, генетичні наслідки. Групи зчеплення генів та кросинговер. Принципи побудови генетичних карт еукаріотів. Цитологічні карти хромосом. Фактори, що впливають на частоту кросинговеру. Особливості спадкування при цитоплазматичній спадковості. Справжня та несправжня цитоплазматична спадковість. Цитоплазматична чоловіча стерильність та її практичне використання. Класифікація типів мінливості. Формування ознак як результат взаємодії генотипу та факторів середовища. Характерні риси модифікаційної мінливості. Методи вивчення модифікаційної мінливості. Комбінативна мінливість, її роль у еволюції та селекції. Мутаційна мінливість. Визначення та класифікації мутацій. Мутації зміни числа наборів хромосом (геномні мутації). Особливості генетичного аналізу у поліплоїдів. Анеуплоїдії. Хромосомні перебудови. Класифікація генних мутацій за молекулярним механізмом. Молекулярні механізми виникнення деяких генних мутацій. Фізичні, хімічні та

біологічні мутагени: класифікація, особливості та механізми дії, генетичні наслідки.

Генетика популяцій

Генетика популяцій і її значення для медичної генетики, селекції, вирішення проблем збереження генофонду і біосфери. Закон Харді-Вайнберга та його практичне використання. Популяція – елементарна одиниця еволюції. Генетична гетерогенність та генетичний поліморфізм природних популяцій.

Молекулярна генетика

Молекулярна організація генетичних процесів. Нуклеїнові кислоти як носії генетичної інформації. Структура нуклеїнових Поліморфізм подвійної спіралі ДНК. Надспіралізація ДНК, топоізомерази. Макромолекулярна структура РНК. Функції РНК в клітині. Загальний принцип організації генетичного матеріалу. Особливості будови капсидів і упаковка генетичного матеріалу на прикладі бактеріофагів T4 та λ . Просторова організація бактеріального геному. Рівні компактизації генетичного матеріалу у еукаріот. Типи нуклеотидних послідовностей, що трапляються в геномі еукаріот. Структура і функції гена. Функціональний та рекомбінаційний критерії алелізму. Цис-транс тест. Вивчення біохімічної функції гена. Концепція «один ген - один фермент» та її подальший розвиток. Генетичний аналіз кодону. Позахромосомні фактори спадковості. Класифікація плазмід. Групи несумісності плазмід. Кон'югативні плазмиди. Роль плазмід в еволюції бактерій. Мобільні генетичні елементи (IS-елементи бактерій, номенклатура та будова, переміщення). Транспозони еукаріот, їх структурні та функціональні особливості, механізми транспозиції. Ретротранспозони еукаріот. Ретрогени. Системи рестрикції і модифікації у бактерій. Реакції прямої репарації ДНК. Фотореактивація, роль у репарації ДНК-метил-трансфераз та ДНК-лігаз. Ексцизійна репарація. Етапи ексцизійної репарації. Постреплікативна (рекомбінаційна) репарація. Репарація помилково спарених нуклеотидів. Репарація двониткових розривів у ДНК. Репаративні процеси, що індукуються. Загальна характеристика процесів реплікації. Етапи реплікації ДНК.

Особливості реплікації хромосом еукаріот. Генетична рекомбінація у прокариот. Кон'югація, сексдукція, трансформація, трансдукція та трансфекція бактерій: етапи, генетичне картування за їх допомогою. Шляхи генетичної рекомбінації у еукаріот. Молекулярні механізми рекомбінації. Модель гомологічної рекомбінації Р.Холідея. Сайт-специфічна рекомбінація.

Механізми реалізації генетичної інформації

Транскрипція. Транскриптон. Етапи транскрипції. Процесинг первинних транскриптів. Трансплайсинг. Альтернативний сплайсинг. Трансляція. Будова рибосом прокариот та еукаріот. Функціональні активності та функціональні ділянки рибосом. Етапи трансляції. Рівні регулювання активності генів у прокариот. Регулювання функціонування лактозного та триптофанового оперонів E.coli. Типи генетичної регуляції роботи оперонів. Організація регуляторних ділянок генома у еукаріотів та регулювання транскрипції та посттранскрипційного процесинга в еукаріот.

Генетика як теоретична основа селекції та біотехнології

Генетика як теоретична основа селекції. Досягнення світової селекції та успіхи вітчизняних селекціонерів у створенні нових високопродуктивних штамів мікроорганізмів, сортів рослин і порід тварин. Мета та методологія генетичної інженерії. Основні напрями генетичної інженерії мікроорганізмів, рослин та тварин.

ІІІ. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

Біологічна і біоорганічна хімія : у 2 кн.: підручник. Кн. 2. Біологічна хімія / Ю.І. Губський, І.В. Ніженковська, М.М. Корда та ін.; за ред. Ю.І. Губського, І.В. Ніженковської. – 3-є вид. – К.: ВСВ “Медицина”, 2021. - 544 с.

Біохімія людини: підручник / Я. І. Гонський, Т. П. Максимчук ; За ред. Я.І. Гонського. — 3-тє вид., випр. і доп. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2019. — 732 с. https://biochem.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/Biokhimia_liudyny.pdf

Біологічна хімія / О.Я. Склярів.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.- 706с.

Молекулярні механізми міжклітинної комунікації : монографія за ред. проф. Г. О. Ушакової. – Дніпро: ЛІРА, 2018. – 216 с.

Функціональна біохімія: підручник / За ред. проф. Н.О. Сибірної. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 644 с.

Biological chemistry/ Yu.I. Gubskiy. - 3-nd. ed. - Vinnitsa : Nova Knyha, 2020. - 488 p.

USMLE Step 1: Biochemistry and Medical Genetics: Lecture Notes / Editors S. Turco, R. Lane, R.M. Harden. — New York : Kaplan, 2019. — 409 p.

Література до 2-го розділу

Загальна цитологія: підручник. / М.Е. Держинський, Н.В. Скрипник, А.С. Пустовалов, Г.В. Островська, І.М. Варенюк, О.К. Вороніна, Л.М. Пазюк, С.М. Гарматіна; упорядкування Н.В.Скрипник. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020. – 640 с. https://drive.google.com/file/d/1OesLn-vj_TD9OTNCWGGDckv82WH7wa5M/view

Варенюк І.М., Держинський М.Е. Методи цито-гістологічної діагностики: навчальний посібник.– Київ: Інтерсервіс, 2019.– 256 с. <https://cutt.ly/sLA7HH8>

Загальна цитологія і гістологія : підручник / М. Е. Держинський, Н. В. Скрипник, Г. В. Островська та ін. ; за ред. М. Е. Держинського ; упорядкування Н. В. Скрипник – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 575 с. (додаткове джерело). <https://biomed.knu.ua/images/stories/Kafedry/Cytologiya/Biblioteka/Dzerzhynsky.pdf>

Молекулярна біологія : підручник / А.В. Сиволоб. - К. : Видавничополіграфічний центр Київський університет, 2008. - 384 с. (додаткове джерело). http://biology.org.ua/files/lib/MolBiol_sivolob.pdf

Elliott, W. Biochemistry and Molecular Biology. Second edition / W. Elliott, D. C. Elliott. – Oxford : University Press, 2019. – 674 p.

Nikolaenko O. Cell biology. Genetics. Manual for foreign students. Vinnitsa, 2017.

Література до 3-го розділу

Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / За ред. В.П. Широбокова. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 920 с. (автори: Широбоков В.П., Климнюк С.І., Понятовський В.А., Бобир В.В., Виноград Н.О., Войцеховський В.Г., Галкін О.Ю. та ін. <https://nk.in.ua/pdf/1790.pdf>)

Мікробіологія з основами імунології: Підручник для студ. мед. ЗВО, фармацевтів та провізорів. — 3-тє вид. Рекомендовано вченою радою ЛНМУ / За ред. В.В. Данилейченка, Й.М. Федечка. — К., 2020. — 376 с.

Технічна мікробіологія: підручник / Л. В. Капрельянц, Л. М. Пилипенко, А. В. Єгорова, Я. Б. Пауліна, О. М. Кананихіна, Т. О. Величко, Л. В. Труфкаті, О. О. Килименчук, Т. В. Шпирко; [Під ред. Л. В. Капрельянца]. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС: 2017. – 432 с. <https://oldiplus.ua/downloads/298.pdf>

Практична мікробіологія : навчальний посібник / С. І. Климнюк, І. О. Ситник, В. П. Широбоков ; за аг. Ред.: В. П. Широбокова, С. І. Климнюка. – Вінниця : Нова книга, 2018. – 576 с.

Medical microbiology, virology and immunology: a textbook for English-speaking students of higher medical schools: translation from ukr. Published / [Т. V. Andrianova, V. V. Bobyr, V. V. Danyleichenko, etc.]; Ed. by V. P. Shyrobokov. – Vinnitsia: Nova Knyha, 2019. – 744 p. <http://nk.in.ua/pdf/1659.pdf>

Medical microbiology immunology. Медична мікробіологія та імунологія / М. Tymkiv, O. Korniychuk, S. Pavliy, etc. – Vinnitsya: Nova kniga, 2018. – 416 p.

Murrey P. R., Rosental K. S., Pfaller M. A. Medical Microbiology, 8th edition, Elseiver, 2017. – 836 p.

Література до 4-го розділу

Терещенко М.Ф. Біофізика: підручник/ М. Ф.Терещенко, Г. С. Тимчик, І. О. Яковенко. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 444 с. <https://cutt.ly/OLA7R9e>

Терещенко, М. Ф. Біофізика. Практикум: навчальний посібник / М. Ф. Терещенко, Г. С. Тимчик, І. О. Яковенко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : Політехніка, 2019. – 288 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/28227>

Медична і біологічна фізика: Навчальний посібник/ Е.І. Сливко, О.З. Мельнікова, О.З.Іванченко. - Запоріжжя, 2018.- 291 с. <https://cutt.ly/7LA3dbd>

Fundamentals of Biophysics. Andrey V. Rubin. 2014 Scrivener Publishing LLC. DOI:10.1002/9781118842768 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118842768>

Biophysics: Searching for Principles. William Bialek. Princeton University, 2011. https://www.princeton.edu/~wbialek/PHY562/WB_biophysics110918.pdf

Костюк П. Г. та ін. Біофізика. – К.: «Вища школа», 2008. – 300 с. (додаткове джерело).

Кузьмінський Є.В., Голуб Н.Б. Біофізика: Підручник. – К.: «Видавничий дім «Комп'ютер-прес», 2007. – 424 с. (додаткове джерело). <https://cutt.ly/hLSsuWI>

Література до 5-го розділу

Марценюк М. Генетика: Конспект лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2015. - 152с.

Сіренко А. Г. Лекції та задачі з генетики. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2018. - 300 с.

Генетика: підручник / Сиволоб А.В., Русшковський С.Р., Кир'яченко С.С. та інші; за ред.. А.В.Сиволоба. – К.: Вид.-поліграф. Центр «Київський університет», 2008. – 320 с. (додаткове джерело). <https://cutt.ly/DLA871f>

Genetics: From Genes to Genomes - Access - 6th ed. L.Hartwell, M.L. Goldberg. McGraw-Hill Publishing Company. 2018.

Lewin's Genes XII - With Access - 12th ed. J.E. Krebs, E.S. Goldstein, S.T. Kilpatrick. Jones & Bartlett Publishers, 2018.

V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

	(повне найменування вищого навчального закладу)
Освітній ступінь	<u>доктор філософії</u>
Спеціальність	<u>091 Біологія та біохімія</u>
	(назва)
Навчальна дисципліна	<u>Вступний іспит</u>
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____	
<u>1. Питання 1</u>	
<u>... Питання ....</u>	
<u>50. Питання 50</u>	
Затверджено: Гарант освітньої програми	Олександр ГАЛКІН

РОЗРОБНИКИ:

Беспалова Олена Ярославівна, к.б.н., с.н.с., доцент кафедри трансляційної медичної біоінженерії;

Богдан Тетяна Зиновіївна, к.б.н., доц., доцент кафедри промислової біотехнології та біофармації;

Галкін Олександр Юрійович, д.б.н., проф., декан факультету біомедичної інженерії;

Голуб Наталія Борисівна, д.т.н., доц., завідувач кафедри біоенергетики, біоінформатики та екобіотехнології;

Жолнер Лілія Григорівна, к.б.н., доц., доцент кафедри промислової біотехнології та біофармації;

Клечак Інна Рішардівна, к.т.н., доц., доцент кафедри промислової біотехнології та біофармації;

Поєдинок Наталія Леонідівна, д.б.н., с.н.с., доцент кафедри трансляційної медичної біоінженерії.

Тодосійчук Тетяна Сергіївна, д.т.н., проф., декан факультету біотехнології і біотехніки;

Програму рекомендовано:

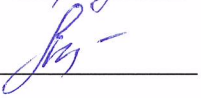
Вченою радою факультету біотехнології і біотехніки

(протокол № 8 від 25 березня 2024 р.)

Голова вченої ради Тетяна ТОДОСІЙЧУК

Вченою радою факультету біомедичної інженерії

(протокол № 8 від 25 березня 2024 р.)

Голова вченої ради Віталій МАКСИМЕНКО